ET 19.5.2016

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle
TyV@eduskunta.fi

HE 69/2016 vp

ETELÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTON TYÖSUOJELUN VASTUUALUEEN ASIANTUNTIJA-LAUSUNTO; HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE PAKOLLISTA TYÖTÄ KOSKEVAAN SOPIMUKSEEN LIITTYVÄN PÖYTÄKIRJAN HYVÄKSYMISESTÄ SEKÄ LAIKSI PÖYTÄKIRJAN LASINSÄÄDÄNNÖN ALAAN KUULUVIEN MÄÄRÄYSTEN VOIMAANSAATTAMISESTA

Etelä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue kannattaa esityksen hyväksymistä.

Hallituksen esityksen nykytilan kuvaus vastaa hyvin työsuojeluvalvonnassa kertynyttä tietoa: vaikka Suomessa pakkotyö onkin vielä suhteellisen harvinaista, on ensiarvoisen tärkeää pyrkiä kaikin mahdollisin tavoin ennaltaehkäisemään sitä, ettei se pääse leviämään. Työsuojelun valvontahavainnotkin tukevat näkemystä siitä, että globalisaatio, lisääntynyt muuttoliike, harmaa talous ja kansainvälinen ammattirikollisuus voivat tuoda mukanaan myös pahimmillaan pakkotyön yleistymistä.

Työsuojeluvalvonnassa mahdollisen pakkotyön teettämisen havaitseminen ja toimenpiteisiin ryhtyminen liittyvät yleisimmin ulkomaisen työvoiman käytön valvontaan. Työsuojeluviranomainen on työelämän erilaisten lieveilmiöiden havaitsemisessa avainasemassa, koska työsuojelutarkastukset tehdään pääsääntöisesti työn tekopaikalla, jossa tarkastaja pystyy havainnoimaan työn teettämisen yksityiskohtia, ja keskustelemaan työpaikan työntekijöiden kanssa. Pakollisen työn ehkäisemisen näkökulmasta työsuojeluviranomaisen toiminnassa onkin huomioitavaa:

- Työsuojeluviranomainen tekee ainoana viranomaisena pääosan kenttätyöstään työpaikoilla, jossa erilaiset ei-toivotut ilmiöt voidaan havaita, ja niihin voidaan reagoida.

- Työsuojeluviranomaisella on jo vakiintuneet käytännöt ja viestintäkanavat keskeisten viranomaiskumppaniensa kanssa vastaavien ilmiöiden torjunnassa. Esimerkiksi kiskonnantapaisen työsyrjinnän ja ihmiskaupan vastaisessa työssä työsuojelutarkastajat tekevät vakiintuneesti yhteistyötä poliisin ja syyttäjänviraston kanssa. Vakavammissa epäilyissä työsuojeluviranomainen osallistuu myös yhteisille valvontaiskuille poliisin kanssa.

- Työsuojeluviranomaisen päivystys/neuvontapalvelu on jo vakiintunut tapa saattaa – tarvittaessa nimettömästi – valvontavihjeitä käsiteltäväksi.

Erityisesti ulkomaisen työvoiman käytön valvontaan erikoistuneet tarkastajat on ohjeistettu ja koulutettu havainnoimaan ja tunnistamaan mahdolliset ihmiskaupan piirteitä sisältävät tapaukset. Tarkastajat on koulutettu myös ohjaamaan mahdolliset uhrit ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmään. Aktiivisen kenttätyön ja toimivan asiakaspalvelujärjestelmän kautta työsuojeluviranomainen katsoo voivansa toimia korvaamattomana osana työperäisten lieveilmiöiden – kiskonnantapaisen työsyrjinnän, ihmiskaupan, pakkotyön – vastaisessa työssä poliisin ja oikeuslaitoksen kanssa.

Pöytäkirja sisältää suosituksen mm. työsuojeluviranomaisen toimintakyvyn vahvistamisesta. Samalla perusteluihinkin on kirjattu maininta harmaan talouden torjuntaohjelman päättymisestä vuonna 2015, mistä huolimatta työsuojeluviranomainen on kyennyt resursseja kohdentamalla ylläpitämään ohjelman aikana vahvistetun ulkomaalaisvalvontansa tason. Jotta pöytäkirjaan kirjatut toimenpiteet ja suositukset olisivat toteutettavissa, on ensisijaisen tärkeätä turvata työsuojeluviranomaisen toimintakyky edes nykyisellä tasolla. Käytännössä tämä tarkoittaa työsuojeluviranomaisen riippumattoman aseman turvaamista myös tulevassa hallinnollisessa uudistuksessa. Olisi myös suotavaa, että työsuojeluviranomaisen erityisasemaa työelämässä käytännössä läsnä olevana viranomaisena vahvistettaisiin. Tämä tarkoittaisi työsuojeluviranomaisen näkyvyyden ja tavoitettavuuden parantamista.

Johtaja Kaarina Myyri-Partanen

Ylitarkastaja Eerik Tarnaala